filim 70

1

TÜRK SİNEMATEK DERNEĞİ - OCAK AYI GÖSTERİ PROGRAMI

ORSON WELLES

30 ARALIK SALI 19.30/ÜMİT SİNEMASI/OTHELLO/ORSON WELLES
31 ARALIK ÇARŞAMBA 19.00/OPERA (KADIKÖY)/OTHELLO/ORSON WELLES
1 OCAK PERŞEMBE 19.30/ÜMİT SİNEMASI/OTHELLO/ORSON WELLES
2 OCAK CUMA 22.00/ÜMİT SİNEMASI/OTHELLO/ORSON WELLES

GRETA GARBO TOPLU GÖSTERİSİ

6 OCAK SALI 19.30/ÜMİT SİNEMASI/MATAHARİ/GEORGES FITZMAURICE
7 OCAK ÇARŞAMBA 19.00/OPERA(KADIKÖY/MATA HARİ/G. FITZMAURICE
8 OCAK PERŞEMBE 19.30/ÜMİT SİNEMASI/KONTES VALEVSKA/C. BROWN
9 OCAK CUMA 22.00/ÜMİT SİNEMASI/KAMELYALI KADIN (CAMILLE)/G. CUKOR

13 OCAK SALI 19.30/ÜMİT SİNEMASI/KONTES VALEVSKA/C. BROWN
14 OCAK ÇARŞAMBA 19.00/OPERA (KADIKÖY)/KONTES VALEVSKA/C. BROWN
15 OCAK PERŞEMBE 19.30/ÜMİT SİNEMASI/KAMELYALI KADIN/G CUKOR
16 OCAK CUMA 22.00/ÜMİT SİNEMASI/KAMELYALI KADIN/G. CUKOR

JERZ PASSENDORFER

20 OCAK SALI 19.30/ÜMİT SİNEMASI/BERLİNE DOĞRU/J PASSENDORFER
21 OCAK ÇARŞAMBA 19.00/OPERA (KADIKÖY)/BERLİNE DOĞRU/J PASSENDORFER
22 OCAK PERŞEMBE 19.30/ÜMİT SİNEMASI/BERLİNE DOĞRU/J PASSENDORFER
23 OCAK CUMA 22.00/ÜMİT SİNEMASI/BERLİNE DOĞRU/JERZY PASSENDORFER

LAUREL HARDY VE FERDİ TAYFUR TOPLU GÖSTERİSİ

27 OCAK SALI 19.30/ÜMİT SİNEMASI/LAUREL HARDY HOKKABAZ
28 OCAK ÇARŞAMBA 19.00/OPERA (KADIKÖY)/LAUREL HARDY HOKKABAZ
29 OCAK PERŞEMBE 19.30/ÜMİT SİNEMASI/LAUREL HARDY DANS ÖĞRETMENİ
30 OCAK CUMA 22.00/ÜMİT SİNEMASI/LAUREL HARDY DANS ÖĞRETMENİ

3 ŞUBAT SALI 19.30/ÜMİT SİNEMASI/LAUREL HARDY MEKTEPTE
4 ŞUBAT ÇARŞAMBA 19.00/OPERA (KADIKÖY)/LAUREL HARDY MEKTEPTE
5 ŞUBAT PERŞEMBE 19.30/ÜMİT SİNEMASI/LAUREL HARDY PASİF KORUNMADA
6 ŞUBAT CUMA 22.00/ÜMİT SİNEMASI/LAUREL HARDY PASİF KORUNMADA

FİLİM 70 — Türk Sinematek'in yayın organı olarak ayda bir yayınlanır — Sahibi: Türk Sinematek adına Onat Kutlar — Yazı İşleri sorumlusu: Ömer Pekmez, Dergide yayınlanan yazılardaki düşüncelerin sorumluluğu yazarına aittir — Dergiyi bağlamaz — Yönetim Yeri: Türk Sinematek Derneği, Mis Sok. 12 Serif Han Kat 3, Beyoğlu/İstanbul — P. K. 307, yıllığı yirmidört liradır — Dizgi Baskı Lemi Matbaası — Kapak Baskı: FONO Matbaası — Baskı Tarihi 5.2 1970

Sayı 1 İki Lira

başlarken

Film 70'i, bir yandan Türk Sinematek Derneği film gösterilerine ışık tutması, bir yandan da sinema sanatıyla ilgili en yeni haber ve bilgileri okuyucumuza yansıtabilmesi amacıyla yayınlıyoruz. Film 70 aylık bir dergidir ve Haziran Eylül arası hariç sürekli olarak çıkacaktır.

Film 70'in içeriği, ülkemizde TSD'de ya da dışarda gösterilen önemli filmlerin nesnel, gerçekçi bir gözle değerlendirilmesi, her türlü sanat değeri taşıyan sinema eserinin duyurulup, bir ortamın hazırlanması ilkesinden hareketle saptanacaktır. Bu anlamda, açık b' dergidir Film 70.

Film 70, ülkemizdeki ve yeryüzündeki yeni sinema olay ve hareketlerini canlı bir biçimde yansıtacak, ticari sinemaların gösterecekleri önemli filmleri önceden haber verecek, hangi olay ya da filme ilgi gösterilmesi gerektiği konusunda ipuçları getirecektir. Kısaca Film 70 TSD üyesi olsun olmasın sinema sanatıyla ilgili herkesin başvurma dergisi olmaya çalışacaktır.

Sadece yeni doğmuş olmasıyla değil, içeriği ve tutumuyla da genç bir dergi olacaktır Film 70. Bağımsız sinema hareketlerine, sinema sanatına yeni bir öz, yeni bir anlatım getiren, ya da bir eylem niteliği taşıyan çıkışlara, aktüel anlamda özel bir ilgi gösterecektir. Bu çıkışlarla temelde bir dayanışmayı sürdürecektir. Bu anlamda devrimci bir yayın organı olacaktır Film 70. Bu niteliğini her yeni sayısıyla biraz daha etkili bir biçimde belgeliyecektir.

Film 70, kuramsal bir tartışma dergisi değildir. Ama kurumsal çalışmaları haber verecek, bu tür çalışmalar için günlük olaylardan yansıyan malzemeyi sağlıyacaktır. Ayrıca genellikle başka yayın organlarının fazla yer vermedikleri bildirileri, eğitsel çalışmaları, toplulukların çabalarını, sinema kulüplerinin girişimlerini, sinema sanatının halka götürülmesine ilişkin gayretleri yayınlayacak, bu bakımdan canlı bir eleştiri ve tartışma ortamının yaratılmasına olanakları ve sayfaları ölçüsünde katkıda bulunmayı deneyecektir.

Sinema sanatı okurunun dergiye göstereceği ilgi, Film 70'in gelişme sürecinin de ölçüsü ve temeli olacaktır. Bu ilginin varolduğuna, eyleme katkıda bulunan küçük bir yayın organının gelişip serpilmesine yetecek güce ulaştığına inanıyoruz.

FİLM 70

greta garbo

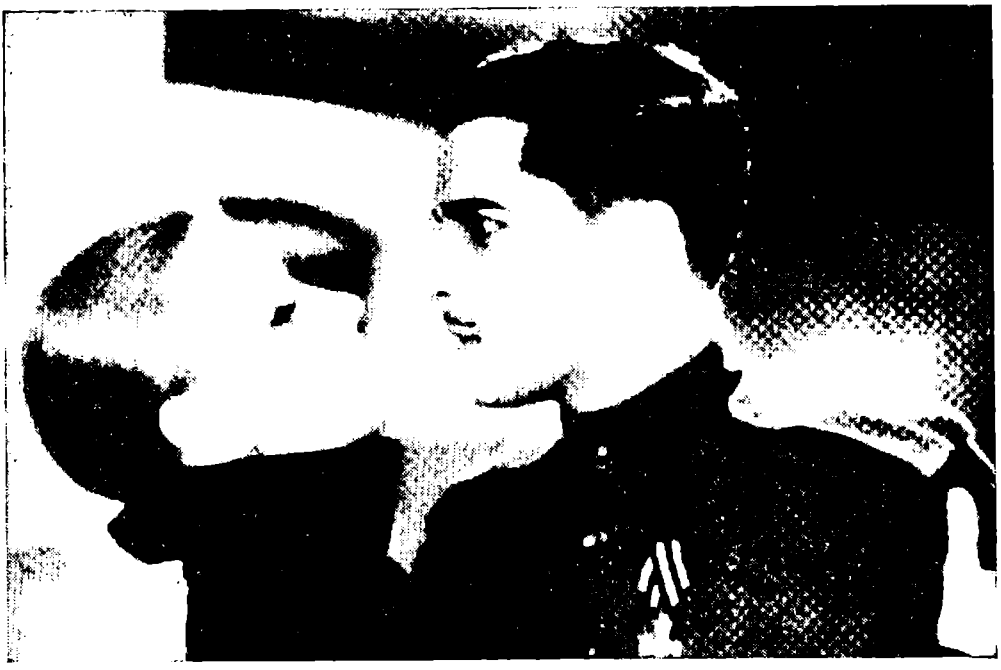

Stockholm'de 18 Eylül 1905 te doğdu. Asıl adı Greta Loyisa Gustafssondur. Para sıkıntısı çeken Garbo ilkin bir büyük mağazada satılıcık yapar, sonra da kısa reklâm filmleri çevirir. 1922 de «Serseri Peter» adındaki bir güldürü filminde oynadı. Bunun hemen ardından da aktris olmağa karar vererek bir tiyatro okuluna yazıldı. Burada rejisör Mauritz Stiller'le tanışır. Stiller, ondaki son derece kuvvetli başarıya erme isteğini farkeder, onu himâyesine alır - takma adını da ona gene Stiller vermiştir - **Gösta Berling'in Hikâyesi** adlı filminde Lars Hansonla birlikte ilk büyük rolünde oynatır. Stiller'in baş yapıtı olan bu film, bütün dünyanın ilgisini mesleğe yeni başlayan bu yıldızın üstüne çeker. Bundan sonra, baş oyunculuğunu Asta Nielsen'in yaptığı, Pabst'ın **Neşesi Sokak** adlı filminde ikinci derecede bir rolde görürüz onu (1925). Bu yıllarda İsveç sineması bir kriz geçirmektedir. Bu nedenden Stiller giderek Hollywood'a yönelmiş ve Garbo'yu da yanına katıp ABD'e göç etmiştir Stiller, kendisi ve Garbo için imzaladığı kontrata rağmen, Luois B. Mayer bu genç aktrise hiç ilgi göstermemiş, hatta Garbo, N Yorkta bir süre için işsiz kalmıştır. İşte, bu sırada fotoğrafçı Arnold Genthe'nin dikkatini çekmiş ve Genthe'nin yayınladığı fotoğrafları, büyüleyici, esrarengiz, **Büyük Garbo** efsanesinin yayılmasına sebep olmuştur. Bundan böyle de, ilk Hollywood filmi **Sel**'den sonra, erkeklerin mahvına sebep olan ve onları acı bir biçimde suç işlemeye sürükleyen, meş'um kadın tipini canlandırır: ilk büyük başarısı 1926'da, romantik "jeune-premier" John Gilbert ile birlikte çevirdiği **Vücut ve Şeytan** filmidir. Bu iki yıldızın, «çağın âşıkları» biçiminde bir çift durumuna gelmesinden sonradır ki Garbo, **Yüce Garbo** olarak belirmiş ve pek çok genç kız tarafından taklit edilen solgun ve oldukça sert yüzü, dünyada bir sürü kalbi heyecanla attırmıştır 1927 de çevirdiği **Aşk - Anna Karenine** filmiyle daha sevimli rollerde karşımıza çıkmağa başlar ki, bu filmde de Tolstoi Garbo'nun hizmetine girmiştir, sanki. Seyircisinin isteğine uygun bir biçimde gittikçe daha büyüleyici ve çekici olan Garbo, Stiller'in ölümüyle büyük bir ruh çöküntüsü geçirir. Büyük oyuncu Garbo, sesli sinema sınavını da büyük bir kolaylıkla geçer ve **Grand Hotel** de çevresinde toplanmış yıldızlar anıtını yiğitçe ayakta tutar. Bununla birlikte fobi derecesindeki reklâm düşmanlığı, onu gittikçe artan hayranlar halkasını kırmağa iter. Gün geçtikçe bir kaç dostunun dışında herkesle ilişkisini keser. John Gilbert ve orkestra şefi Sotokowski'yle salt reklâm nedenlerinden ötürü ilişkisi olduğu söylenilir. Garbo bu dönemde film çevirmekte devamla yetinmiş ve iki kez N. York sinema eleştirmenleri ödülünü almıştır; bunlardan biri **Aşk** adlı filmin, bir biçimde yeniden çevrilmesi olan **Anna Karenine,** öbürü de, onun en iyi rollerinden biri olan "Camille" içindir. Bütün bunların yanısıra Garbo, salt ticari yönden M.G.M. şirketinin gözünden gitgide düşer, bu arada Lubistch'in senaristliğini yapmakta olan Billy Wilder'in düşsel ve hatta komik bir rol olan **Ninotcka** teklifini kabul eder. Bu rolle Garbo, ilk kez püriten bir kapalılıktan daha açık bir kadınlığa şampanya eşliğinde, yönelmeğe çalışır. Bu filmin başarıya ermesi kendisinde film çevirmeğe devam etmesi cesaretini uyandırır ama, **İki Yüzlü Kadın** tam bir fiyasko olur. Büyük Garbo, artık kendinde yeni bir deneye girme cesaretini bulamaz ve beyaz perdeden, önceleri geri dönmek niyetiyle, sonraları kesinlikle, çekilir. Çevresindekiler, geri dönmemesini, dönüşü gerektirir bir konunun yokluğuna bağlamakta ısrar ederler. Saygısız fotoğrafçıların uzun süre beslediği, yeniden ortalarda gözükmesi umudu, gittikçe kaybolur. Bugün bile Greta Garbo, kadın güzelliğinin, duygusal erotism'in ve derin tutkunun, sinematoğrafik alandaki ifadesi olarak anılmaktadır.

Gerçekte ise bu bir beğeni meselesidir, kişisel ve Garbo «efsanesi» ile şartlandırılmış bir beğeni. Bazı muhalif kişilerin gözünde ise Garbo, Oscar Wilde'ın çoğunlukla haksız «kadın gizi olmayan bir sfenks'e benzer» sözünün uygulamadaki basit bir örneğidir.

Garbo, kimi iyi olan filmlerinin (**Et ve Şeytan, Anna Christie, Camille** gibi) tümünü, daha ilk parlayışından başlayarak kurtarmayı bilmiştir.

MATA HARİ/GEORGES FRİTZMAURİCE/1932

Şunu da belirtmek gerekir ki toplumsal, ahlâkî ve hatta tarihi bir olay olan Garbo, bir çelişkiyi yaşatmayı başarmıştı: son kertede çekingen, tutuk ve önüne geçilmez soğukluktaki yapısını, cinsel çekiciliği ve tutkunun uçurumlarını içinde saklayan bir yapı olarak kabul ettirmiş olmak çelişkisiydi bu. Bu anlamda Garbo, sinemada, tılsımlı değerlerin varlığını ispatlayıcı önemli bir örnek olarak kalacaktır.

FİLMLERİ

1922

SERSERİ PETER/LUFFAR PETER/YÖN.: ERIK A. PETSHLER/İSVEÇ

1923

GÖSTA BERLİNG'İN ÖYKÜSÜ/GÖSTA BERLING'S SAGA/YÖN.: MAURITZ STILLER/İsveç

1925

NEŞESİZ SOKAK/DIE FREUDLOSE GOSSE/YÖN.: GEORG-WILHELM PABST/ALMANYA

1926

SEL/THE TORRENT/YÖN.: MONTA BELL/A.B.D.

DİŞİ ŞEYTAN/THE TEMPTRESS/YÖN.: FRED NIBLO/A.B.D.

1927

VÜCUT VE ŞEYTAN/THE FLESH AND THE DEVIL/YÖN.: CLARENCE BROWN/A.B.D.

AŞK/LOVE (ANNA KARENINE)/YÖN.: EDMUND GOULDING/A.B.D.

İLAHİ KADIN/THE DIVINE WOMAN/YÖN.: VICTOR SJÖSTRÖMİA.B.D.

1928

ESRARLI KADIN/THE MYSTERIOUS LADY/YÖN.: FRED NIBLO/A.B.D.

BİR İŞ KADINI/A WOMAN OF AFFAIRS/YÖN.: CLARENCE BROWN/A.B.D.

1929

VAHŞİ ORKİDELER/WILD ORCHIDS/YÖN.: SIDNEY FRANKLIN

KONTES VALEVSKA/CONQUEST BROWN/1937

TEK ÖLÇÜ/THE SINGLE STANDARD/YÖN.: CLARENCE BROWN/A.B.D.

ÖPÜŞ/THE KISS/YÖN.: JACQUES FEYDER/A.B.D.

1930

ANNA CHRISTIE/YÖN.: CLARENCE BROWN/A.B.D.

1931

ESİNLENME/INSPIRATION/YÖN.: CLARENCE BROWN/A.B.D.

SUSAN LENNOX'UN DÜŞÜŞÜ VE YÜKSELİŞİ/SUSAN LENNOX, HER FALL AND RISE/ YÖN.: ROBERT Z. LEONARD/A.B.D.

ROMANS/ROMANCE/YÖN.: CLARENCE BROWN/A.B.D.

1932

MATA HARI/YÖN.: GEORGES FITZMAURICE/A.B.D.

GRAND HOTEL/YÖN.: EDMUND GOULDING/A.B.D.

MADEM Kİ BENİ İSTİYORSUN/AS YOU DESIRE ME/YÖN.:GEORGES FITZMAURICE/ABD.

1933

KRALİÇE CHRISTINA/QUEEN CHRISTINA/YÖN.: ROUBEN MAMOULIAN/A.B.D.

1934

RENKLİ PEÇE/THE PAINTED VEIL/YÖN.: RICHARD BOLESLOWSKY/A.B.D.

1935

ANNA KARENINA/ANNA KARENINE/YÖ.: CLARENCE BROWN/A.B.D.

1937

KAMELYALI KADIN/CAMILLE (LA DAM AUX CAMELLAS)/YÖN.: GEORGES CUKOR/ A.B.D.

KONTES VALEVSKA/CONQUEST (MARIE WALEWSKA)/YÖN:CLARENCE BROWN/ABD

1939

GÜLMEYEN KADIN/NINOTCHKA/YÖN.: ERNST LUBITSCH/A.B.D.

1941

İKİ YÜZLÜ KADIN/TWO FACED WOMAN/YÖN.: GEORGES CUKOR/A.B.D.

ferdi tayfur'un lorel hardi'si

adalet cimcoz

Yabancı film yapıcıları, çoğu kez iş yapacak iyi filmlerinin gösterme hakkını verirken, bir iki kötü ve tutmayan filmlerinin de birlikte alınmasını zorunlu kılardı. Bir, iki derken İpekçilerin deposunda birikmişti Lorel - Hardy filmleri. Bunların orjinalleri hiç iş yapmayınca, almıştı bir düşünce İpekçi Kardeşleri. O sıralarda Ferdi Tayfur da dublaja başlamış, İpekçilerde çalışıyordu. Başa dert olan bu Lorel Hardy'lerin ne yapılacağı düşünülürken, cankurtaran gibi yetişti Ferdi. Fransızlar'ın bu iki soğuk güldürücüyü İngiliz ağzıyla fransızca konuşturduklarından da esinlenerek, bunları Amerika'lıların Türkçe konuştukları gibi konuştururum, demişti. Amerika'lı Türkçeyi nasıl konuşur? bunu araştırırken, bir gün Kollejin Türkçe bilir geçinen bir öğretmeniyle karşılaştı Ferdi, sözü uzattıkca uzattı sonra da Arşimet gibi, "buldum, buldum" diye sevindiydi.

«Lorel Hardy Hindistan'da» filminde ilk kez Türkçe konuşacaktı Lorel Hardy. Hardy'i Ferdi konuşacaktı, ama Lorel'e kimi bulmalıydı? Bulamadı. "Sesimi değiştirerek ikisini de ben konuşurum" deyince Ferdi, İpekçiler telaşlanmış, güvenememişlerdi, oysa Ferdi güveniyordu kendine. İki kişiyi Ferdi konuşursa, seslerin filme alınmasında da güçlük vardı; daha doğrusu önce Hardy, sonra Lorel'in konuşmaları filme alınacağından, dublaj giderleri artacaktı ki, patronlar buna yanaşmak istemiyordu. "İkisini de ayni zamanda, sesimi değiştirerek, karşılıklı ben konuşurum" dedi Ferdi ve öyle de yaptıl

Gelgelelim Lorel Hardy Amerikan ağzıyla Türkçe de konuşsalar, bu konuşmalar diyalog ve esprilerin yavanlığı karşısında, filmlere büyük bir katkıda bulunmıyacaktı. Bunu düşünen Ferdi, orjinallerdeki konuşmaları esprileri bir yana attı, yerine yenilerini buldu; kolay iş değildi. Ferdi, konuştuğu bu iki güldürücünün karakterlerine uygun konuşmaları, bizden olan esprilerle konuşturdu ve Lorel Hardy'i, aslında sevimsiz olan bu iki güldürücüyü, küçüğünden büyüğüne bütün halkımıza sevdirdiydi. İşte Ferdi'nin Lorel-Hardy filmlerindeki büyük sanat gücü burdan gelir. Yürek çarpıntıları içinde iki filmi, İpekçilerin kendi sinemalarında dinlemeğe gittiğimizde bizim soluğumuz kesilmiş, ama bütün sinema alabildiğine koyuvermişti makaraları. Yepyeni bir şeydi bu seyirci için, gülmekten kırılıyordu salon, tutmuştu bu deney; o yıllarda durumları pek parlak olmayan İpekçileri büyük sıkıntılardan kurtarmıştı.

Hardy'nin «Baaabanı ööoldüren seeenin suuuuuratın mış.» tümcesine Lorel'in verdiği «Hıh! Heeerifte ne suuurat var mış» kar-

şılığı gençlerin, çocukların ağzındaydı artık. Bu türlü konuşma öylesine yayılmıştı ki, Lorel Hardy gibi konuşmak, Eğitim Bakanlığınca yasaklanmıştı Okullarda!

Bundan sonra bütün güldürü filmleri, Ferdi'nin tiplere yakıştırdığı şivelerle oldu.. Üç Ahbap Çavuşların kalın kaşlı, gözlüklü Max'ı Palabıyıkyan'dan başkası olamazdı; Ermeni yurtdaşlarımız bile uzun süre kendilerinden sanmıştı Palabıyıkyan'ı, onu Kayseri'den tanıdıklarını savunanlar bile olduydu. Red Skelton'u Nesimaçi yaptıydı. İpekçiler buna da karşı çıkmak istediler, Arnavut olsun dediler, ama denendi olmadı; «Herif korkak, üstelik de kıvrak, Arnavud'un zıddı, Nesimaçi tam onun tipi» demişti Ferdi ve haklı çıkmıştı.

Ferdi'nin bir özelliği de - buna sanat yanı da diyebiliriz - yaptığı esprilerin altını çizmez, üstüne basmaz, ben yaptım gülün diye kafamıza vurmaz, su gibi akıtıp geçirirdi.

FERDİ TAYFUR'UN BİYOGRAFİSİ

Ferdi Tayfur 1904 de Çanakkale (Kilitbahir) de doğmuştur. Ağır topçu miralayı Hüseyin Tayfur Bey'in oğludur. Lise eğitimini Almanya'da yapmış, 1923 de Türkiye'ye dönmüştür. 1931 yılında "Çanakkale Geçilmez" filmiyle sinema oyunculuğuna başlamıştır. Birçok yabancı filmin dublajını da yapan Ferdi Tayfur Laurel Hardy'nin dışında en çok Arşak Palabıyıkyan ve Balıkçı Osman tiplerinin konuşmalarını yaratarak dikkati çekmiştir.

1941 de Muhsin Ertuğrul ile "Nasreddin Hoca" filmine katılmış, 1946 - 1952 yılları arasında yalnız İpek Filmde dublajlara devam etmiştir. Son zamanlarda boğazında ve küçük dilindeki bir felç yüzünden sesinin eski güzelliğini kaybeden Tayfur kendi isteği ile Bakırköy hastanesine kaldırılmış, burada 21 Mart 1958 tarihinde ölmüştür.

Ferdi Tayfur oyuncu olarak 1932 de "Bir Millet Uyanıyor", 1933 de "Cici Berber", "Milyon Avcıları", "Leblebici Horhor", 1937 de "Güneşe Doğru", 1940 da "Şehvet Kurbanı", 1945 de "Deniz Kızı" filmlerini çevirmiştir.

Ferdi Tayfur'un yönetmenliğini yaptığı filmler ise şunlardır: 1941 de Muhsin Ertuğrul ile "Nasreddin Hoca"; 1946 da "Senede Bir Gün"; 1947 de "İstiklâl Madalyası", "Kerimin Çilesi".

Ferdi Tayfur yönetmenlik yaptığı bütün filmlerinde ("Nasreddin Hoca" dışında) rol de almıştır.

laurel - hardy

Oliver Hardy 18 ocak 1892 de Atlanta'da (Georgia) doğmuş, 7 Ağustos 1957 de Bubank'ta (California) ölmüştür. Bir avukatın oğlu olan Hardy daha çocukken «Eski Güney» in özelliklerinden Mississippi'de işleyen nehir gemilerinde sahneye çıkmıştı. Florida'da kurulan bir film şirketinde senaryocu ve oyuncu olarak çalışmış sonra Vitagraf'a (1918-1925) geçmiş ve burada Larry Semon'un kısa metrajlı filmlerini yönetmişti. 1925 de senaryoculuğunu yaparken Hal Rouch kendisini İngiliz güldürü oyuncusu Stan Laurel ile tanıştırmış, kısa bir süre sonra ikisi ayrılmaz bir komik çift olup çıkmışlardı. Mack Sennet'in bir kopyası olan Hal Rouch'un güldürüsü özellikle «mekanik bir nitelik taşıyordu. Sessiz sinemadan sonra göçüp gitmemek için Laurel Hardy bu güldürüye insancıl bir içerik kazandırmak zorunda kaldılar. Zayıf, çekingen, aklı havalarda Laurel şişko, kendini beğenmiş, herşeyi dobra dobra söyleyen Hardy'nin tam karşıtıydı. Hardy varlığını heran duyuran ama yüzeyde kalan bir «cellat», Lurel ise seçkin bir «kurban» görüntüsündeydi. Bu arada Hardy'nin kişiliğinin azıcık melankolik bir yanı olduğu gözden kaçmıyordu. Komik çiftin kendileri kadar garip adlı kısa metrajlı filmleri (Hal Rouch'un **Duck Soup**, 1927; Lewis R. Foster'in **Double Whoope**, 1929; ve bir dizi James Parrott imzalı filmler) piyasaya çıkar çıkmaz çok beğenildi ve tutuldu. İlk uzun filimleri (J. Parrott'un **Pardon Mrs. 1931**) kurdukları oyununun «taşlama» yanını abartı ve bu taşlama en iyi ifadesini Hal Rouch'un baş yapıtı **The Devils Brother**'da buldu. Sonraki filmlerinin arasında en iyileri **Babes İn Toyland** (1934) ve **The Bohemian Girl** (1936) dır. Yazık ki bu başarılı dönem fazla uzun sürmedi, yeteneklerine uygun gaglar bulamayan senaryocular yüzünden Lorel Hardy çifti **Way Out West**'den sonra kendilerini tekrarlamaya başladı. **Black Heads** de (1939) bir kaç güzel bölüme raslanır; meslek hayatının sonuna varmış bir Harry Langdon'un kendilerine katılması **Flying Deuces**'in (1939) son bölümüne bir güneş batışının güzelliğini kazandırmıştır sanki! Oliver Hardy **Zenobia** (1940) filiminde Langdon'u Laurel'in yerine geçirmeyi denemiş ama sonuç tam bir başarısızlık olmuştur. Komik çiftin birlikte oynadıkları son filim Malcom St. Clair'in sıradan bir yapıtı olan **Bullfighters** idi (1945). Oliver Hardy daha sonra Western filmlerinde kısa rollere çıktı, Frank Capra'nın **Riding High** adlı filminde oynadı. 1950 de Leon Joannan, **Atoll K.** adlı atom bombasını alaya alan bir film için komik çifti Fransa'ya çağırdı. Bu filmin azçok başarıya ulaşması Amerikan televizyonunu Laurel Hardy'nin eski filmlerini oynatmaya yöneltti. Televizyondaki toplu gösterinin uyandırdığı ilgi komik çiftin televizyonla anlaşmalarına yol açtı. Ancak tam uzun süreli bir anlaşma imzalayacaklarken komik çiftin «beyni» olan Oliver Hardy (İngiltere'de bir tiyatro topluluğu ile turneye çıkmıştı) beyin kanamasından öldü. Hardy böyle bir zamanda ölmekle eski dostu Stan Laurel'i son bir oyun oynamış oluyordu.

Stan Laurel 16 haziran 1890 da Ulvershon (Lancashire)'da doğmuş, 23 şubat 1965 de Santa Monica'da (California) ölmüştür. Asıl adı Arthur Stanley Jefferson'dur. Önceleri sirkte palyaçoluk yapmış, Fred Karno'nun «varyete» topluluğu ile Birleşik Amerika'ya gitmiş ve 1906 ile 1912 yılları arasında Charlie Chaplin'in dublörlüğünü yapmıştır.

Hal Rouch onu bir dizi komik kısa metrajlı filmde Larry Simon'un karşısında oynatmıştır. 1925'e kadar elliye yakın film çeviren Laurel'i o yıllarda Rouch Oliver Hardy ile eşleştirmeyi akıl etmiş, böylece her ikisi de meslek hayatlarının sonuna kadar birlikte çalışmışlardır. Birlikte çevirdikleri filmlerdeki «gaga» ların çoğu kendi buluşu olan Stan Laurel aynı zamanda **Our Relations, Way Out West** (1936) ve **A Chump at Oxford** (1940) adlı filmlerin yardımcılığını da üzerine almıştı. 1951 de Leo Joanna'nın **Atoll K**'sı sayılmazsa sinemayı 1945 de bırakmıştır. Uzun bir hastalık döneminden sonra 23 şubat 1965 de Santa Monica'da beş parasız bir durumdayken hayata gözlerini kapamıştır. 1963 de geçirdiği bir hastalık onu sıçrayarak yürümeğe zorlamaktaydı. Ölümü sırasında bir takım gazetelerin yazmaktan çekinmedikleri gibi bu hastalığı irade dışı bir (gag) olarak göstermek yakışıksız olacaktır. Stan Laurel'in güldürü sinemasında çok saygıdeğer bir yeri vardır.

BİRLİKTE ÇEVİRDİKLERİ FİLMLER

1929: Çapkın şarkı, Gece baykuşları, 1930: Mükemmel gün, Sıfırın altında, 1931 Müzik kutusu, Hapishane kuşları, Bizi affet, Şeytan kardeş, 1932: Taşra hastanesi, Düdük, Yardımcılar, 1933 Güçlüklerinizi halledin, Hollywood partisi, 1934: Periler diyarında, Laurel-Hardy İskoçya'da, 1935: Laurel-Hardy bacaksızlar, 1936: Laurel-Hardy ve ikizleri, Bir yıldız al, Laurel-Hardy batıya gidiyor, 1938: Laurel-Hardy İsviçre'de, Mankafalar, 1939: Uçan şeytanlar, 1940: Laurel-Hardy mektepte, 1941 Laurel-Hardy gönüllü, 1942: Laurel-Hardy hokkabaz, 1943: Laurel-Hardy pasif korunma memurları, Laurel-Hardy şarkıcı, Laurel-Hardy dans öğretmeni, 1944: Kuru gürültü, 1945: Baş belâsı, Laurel-Hardy boğa güreşçisi, 1950: Laurel-Hardy vergi düşmanı.

Çeviren: İtah EROĞLU

orson welles

othello

1915'te Amerika'da (Wisconsin) doğdu. On yaşında okul temsillerine çıktı. 1931 - 32 yıllarında Chicago sanat enstitüsünde resim üzerine çalıştı. Aynı yıllarda İrlandaya giderek gate-theatre'a oyuncu olarak girdi. 1933 te Amerikaya dönüp Katherine Cornell topluluğuna katıldı. Shakespeare'in eserlerini resimliyerek yayımladı. 1934-36 yılları arasında sahneye çıktı, piyesler idare etti, radyoda çalıştı. Harlem'de «Negro Peoples Theatre»ın müdürü oldu. Zenci oyuncularla Macbet'i sahneye koydu. Ertesi yıl bir arkadaşı ile birlikte Mercury Theatre'ı kurdu. Modern kostümlerle Julies Caesar'ı sahneye koydular.
30 Ekim 1938'de «The War Ofthe Worlds» adlı romandan yaptığı adaptasyon radyoda temsil edildiği vakit, Birleşik Amerika'nın bir çok devletlerinde büyük bir panik yarattı. Merihlilerin Dünyayı istilâsını anlatan bu temsili baştan beri dinlemiyenler, olayın gerçekten meydana geldiğini sanarak sokaklara döküldüler, ölenler ve yaralananlar oldu. Bunun üzerine Welles'in radyo temsillerine son verildi.

1939'da Shakespeare'ın eserlerini yeniden resimliyerek yayımladı. 1940 da RKO şirketi ile kontrat imzalayıp Hollywood'a geçip Yurttaş Kane'i (Cıtızen Kane) çevirerek yönetmenliğe başladı. Filim piyasaya çıkmadan, filimdeki tipin örneği olarak anılan basın kıralı Hearst'ın gazetelerinde Welles'e karşı bir kampanya açtı. Yüz gazetenin ve bir çok şirketin sahibi olan Hearst, filmi yasaklamaya kalkıştı. Filim büyük bir reklâm havası içinde ortaya çıktı. 1941'de N. Foster'in çevirdiği «Journey İnto Fear» in yapımcılığını yaptı ve oyuncu olarak oynadı. Bunların yanısıra radyo oyunlarına devam etti. Welles 1942 de teknik ustalığını daha ölçülü olarak ikinci filmi olan «Muhteşem Amberson'lar/Magnificent Ambersons»da tekrarladı. Bu filmin ticarî bakımdan başarısızlığı Welles'i stüdyoların gözünden düşürdü. 1946'da RKO ortaklığından ayrıldı. Aynı yıl Mike Todd'un desteğiyle «Dünya Turu/Around the World»ü sahneye koydu. Sonra İngiltereye geçerek 21 gün içinde Macbeth'i çevirdi. On yıl Avrupa ülkelerinde çalıştı. 1948'de İtalya ve Fas'ta Othello'yu çevirdi. 1957'de tekrar Hollywood'a döndü. Birkaç filmde oyuncu olarak çalıştı. Daha sonra «Bitmeyen Balayı/Touch of Evil»i yönetti. Ancak filme yapımcılar tarafından bazı ilgisiz bölümler eklendi. Welles yeniden Avrupaya geçerek Kafka'nın «Dava» sını çevirmek için beş yıl, «Falstaff»ı çevirmek için dört yıl beklemek zorunda kaldı. Film yönetmenliğinin yanısıra tiyatroda ve TV. de çalıştı, sinema oyunculuğu yaptı.

Shakespeare'in Othello oyunu Welles ten önce de bir kaç kez sinemaya uygulanmıştır. Ama Welles'in uygulaması en güzel olanıdır. Welles, bu filmi yapabilmek için çok büyük engelleri aşmak zorunda kalmıştır. Othello'nun çevrilmesi için yapımcı bulamayan Welles, oyunculuktan kazandığı paralarla işe başladı. Hatta, bu paralar da yetmeyince yeniden oyunculuk yaparak filmi tamamlamaya çalıştı. Gene de filmin adeta «şans» yardımıyla çekildiği söylenebilir. Kostümler, silahlar, aksesuar, hatta gerekli teknik malzeme yoktan varediliyordu. Bu işte Welles'in tek dayanağı, kendisine yardımcı olan teknisyenlerin adeta mükemmel'e ulaşan emekleri olmuştur. Rönesans giysilerini dikecek bir terziyi Fas'ta bulamadığı için Cassio'ya suikast tertibi ve Roderigo'nun öldürülüşü sahnelerini bir Türk hamamında çevirmek zorunda kaldı. Welles'in bu büyük eseri meydana getirebilmek için nasıl bütün gücüyle çalıştığını bütün varlığını ve parasını ortaya koyduğunu, dostlarını nasıl bu işe sürükleyip tüm kadrosunu Fas'tan Venedik'e, Venedik'ten Roma'ya ve Paris'e, Paris'ten Londra'ya sürüklediğini, çekime aylarca ara verip tekrar başladığını, çekilmiş sahneleri iki yıllık çalışmadan sonra yeniden nasıl çektiğini, alıcı yönetmenine verecek parası kalmadığında kamerayı nasıl bir balta gibi omuzuna vurup çekimi kendisinin yaptığını, yardımcılarından güçlerinin sonuna kadar kendilerini bu işe vermelerini isterken kendisinin de nasıl kendi kişiliğindeki hiç bir hatayı bağışlamadığını, kısaca bu büyük serüveni anlatmak çok uzun sürer. Hiç kuşkusuz Orson Welles, Macbeth'i de aşan bir ölçüde, Shakespeare'i perdede son derece ustaca ve yeniden yaratmış, eseriyle kendisini iliğine kemiğine kadar özdeşleştirebilmiştir.

Çeviri : Bige ACAR

jerzy passendorfer ve berline doğru

Jerzy Passendorfer'in sanatçı serüveni işgal sırasında Cracowe'de bir yeraltı tiyatrosunda oyuncu olarak başladı. Savaştan sonra sinemayla ilgilendi. Tiyatro oyunculuğunu bıraktı. O günden bu yana film yönetmenliği yapmaktadır. Sinema öğrenimini Prag'da yaptı ve orada 12 kısa film çevirdi.

Polonya sinemasının en verimli yönetmenlerinden biri olan **Passendorfer** 1956'da çevirdiği «Kaptan Martens'in Hazinesi» nden sonra 10 film daha yönetti. Son olarak ta 11 inci filmi olan «Berline Doğru» yu bitirdi. «Berline Doğru» nun konusu, Hitler'in III. Reich'ının son iki ayındaki olayları özetlemekte ve Sovyet askerleriyle birlikte Oder ırmağını geçerek Berlin'e doğru yürüyen ilk Polonya ordusunu anlatmaktadır.

Passendorfer'in daha önceki filmleri olan «Savaş Görüntüleri» ve «Ateşle Kutsanmışlar» da gördüğümüz bazı kahramanlar bu son filmde de karşımıza çıkmaktadırlar. «Savaş Görüntüleri» 1944'te Polonya gerillalarının çatışmalarını, «Ateşle Kutsanmışlar» da savaş sonrasında bir grup Polonya askerinin öyküsünü anlatır. Böylece Passendorfer ulusal ve toplumsal özgürlük için savaşan bu kuşağın panoramasını çizen bir üçleme meydana getirmiş oldu.

Passendorfer'in bütün yapıtları, nazi işgali altındaki Polonya halkının yaşantılarını yansıtan güçlü izlenimler taşımakta. 1958'de çevrilen en ünlü filmi «Şiddete Cevap» uluslararası şenliklerde 7 ödül kazanmıştır - Varşova'da polis şefliği yapan SS generali Kutscera'ya karşı Polonya direnişinin düzenlediği suikastın gerçeğe en uygun bir biçimde anlatıldığı bir yarı-belge filmidir. Bunu, birkaç yıl sonra gene direniş'in kahramanlarını anlatan «Geçmişin Gölgeleri» izledi. «Yitirilen Köprü» de **Passendorfer**, savaştan yıllarca sonra bile hâlâ dişlerini gösteren nazi eğilimlerine karşı direnişin verdiği kavga dokunaklı bir anlatımla sunulmaktadır. Bir yönetmenin bütün yapıtlarında böyle tutarlı bir yol izlemesi az rastlanan bir olaydır.

Ancak, zaman zaman da silahların gürültüsünden kaçmak isteyen **Passendorfer**, toplumsal sorunlara eğilir. «Yargı» da kötü bir çevrede yetişen bir çocuğun sorunları ve geleceği işlenmektedir. «Adalet'in Tatili» nde toplumun geleceğine karşı ilgisizlik eleştiriliyor.

Bir keresinde komedi dünyasına bile giren **Passendorfer**, «Big Beat» adlı komedisiyle eleştirmenlerin acı alaylarına rağmen gençler arasında çok tutuldu. Ve sonunda Hollywood'da «Altın Küre» ödülüne aday gösterildi. **Passendorfer** aynı konuya yeniden dönmeyi tasarlıyor. «Doruk» adını taşıyacak olan bu çağdaş komedide «bütün yeryüzü gençler tarafından yönetilmektedir.» Passendorfer'in daha da sonraki tasarısı eski bir Polonya masalı olan Twardowski üzerine bir film yapmaktır.

İlk çekim hazırlıklarına başlandığından bu yana, «Berline Doğru» genel bir ilgi uyandırdı. Filmin çekimi sırasında da, gazetelerden, dergilerden, radyo ve televizyondan sürüyle gazeteci ve fotoğrafçı durmadan sete girip çıktı ve filmin son bölümü çekilmeden **Passendorfer'in** peşini bırakmadılar.

Neden «Berline Doğru» hem Polonyada, hem dış ülkelerde böylesine bir ilgi uyandırdı?. Alt tarafı geçen dünya savaşını anlatan bir filmdi ve bu konuda Polonyada birçok film yapılmıştı. Oysa bundan önceki filimler, ne yapım imkânlarının genişliği, ne de savaş sahnelerindeki dinamizm bakımından «Berline Doğru» yla boy ölçüşebilir. Passendorfer' in filmi böylece, Avrupanın savaşı konu alan üstün yapımları - Sovyetler Birliği «Avrupanın Kurtuluşu«, İngiltere «Britanya Savaşı», Yugoslavya «Neretva Savaşı» arasında yerini almış oluyor. Bu tarihsel destanlar savaşın değişik cephelerini ve değişik zamanlarını göstermelerine karşın, hepsinin de yenmesi gereken ortak bir güçlük vardı - savaştan yirmibeş yıl sonra halen kullanılacak durumda olan silah ve teçhizatı bulmak. İşliyebilen Messerchmid'ler, Heinkel'ler, Junker'ler, Hurricane'ler bulmak zorunda olan «Britanya Savaşı» filminin yapımcıları ve «Avrupanın Kurtuluşu» için kendi fabrikalarında Alman «Panther» leri ve «Tiger» ları yapmak zorunluğu ile karşılaşan Sovyet yapımcılarının bu konuda söyleyecek çok şeyleri var.

«Berline Doğru» nun çekimi sırasında yapımcılar ayni güçlüğü yenmek zorunda kaldılar. Bereket versin, Polonyanın zaferini ve savaşını bir onur konusu olarak alan Polonya ordusu imdada yetişti de, onun yardımıyla 1945'te Doğu Cephesinde kullanılan gerçek silâhları ve savaş teçhizatını bulmak mümkün oldu. Filimde oynayan binlerce asker savaşın kendi silahlarını, toplarını, bazukalarını ateşlemekte ve ünlü T-34 tanklarına, Alman «Ferdinand» larına binmekteler.

Filmi daha da gerçekci yapabilmek için ünlü Polonyalı oyuncuların yanı sıra Sovyet ve Doğu Alman oyuncuları kullanılmış. Savaş sahneleri, özelikle Oder nehrinin geçilişini gösteren çekimler yalnızca gerçekçi değil, aynı zamanda çok etkileyicidir. Bu başarıda görüntü yönetmenlerinin de payı büyüktür. Çoğunlukla en ileri hatlarda çekim yaptıkları için savaş görüntüleri gerçeğe çok yakın bir etkinlik kazanmaktadır. Kameralar birçok kez patlamalardan savrulan toprakların, çamurların ve taşların arasında çalıştı. Bu yüzden seyirci tanıdığı ünlü oyunculara rağmen filmin tarihsel ve belgesel özeliklerinden daha çok etkilenmektedir.

Gerçi filmin kahramanları bir manganın askerleridir ama aslında «Berline Doğru» savaş alanlarında ölen, ya da Berlinin yıkıntıları üstüne zafer bayrağını diken yüzbinlerce adsız Polonya askerine adanmıştır.

Çeviren: Sevil KUTLAR

türk sinematek'inin üyelerine duyurusu

III. GENEL KURUL TOPLANTISI VE YENİ YÖNETİM KURULU

Türk Sinematek Derneği'nin 3. Olağan Genel Kurul Toplantısı 4 Ocak 1970 tarihinde yapılmış, Dernek çalışmaları ile ilgili önemli kararlar alınmıştır. Bu kararları ve uygulama tasarılarını ayrı bir broşür halinde yakında sunacağız. Genel Kurul toplantısı sonunda yeni Yönetim Kurulu seçilmiş ve aşağıdaki biçimde işbölümü yapmıştır:

Şakir Eczacıbaşı/Başkan, Rekin Teksoy/2. Başkan, Mengü Ertel/Genel Yazman, Feridun Metin Aksın/Sayman, Tanju Akerson/Üye, Ümit Aşçı/Üye, Altan Yalçın/Üye.

Yönetim Kurulu TSD Yönetmeni Onat Kutlar'ın, görevinin yenilenmesine karar vermiştir.

KONGRE KARARLARI

Türk Sinematek Derneği kongresinde iki önemli tüzük değişikliği yapılmıştır. Bu değişiklikler

1. Yönetim Kurulu üye sayısı 5'ten 7'ye çıkarılmıştır.

2. **Tüzüğün ödentilerle ilgili maddesi değiştirilerek, sendikalı kol işçileriyle öğretmenlerin ve eşlerinin bütün bir yıl için öğrenciler gibi 25 TL. ödemeleri kabul edilmiştir. Böylece sendikalı kol işçileri ve öğretmenlerle eşlerinin yıllık ödeme tutarları (Dergi abone bedeli ile birlikte) 73 TL. olacaktır. Bu miktar şimdiye kadar olduğu gibi bir, iki veya üç defada ödenebilecektir.**

Ayrıca Genel Kurul Toplantısında yeni yönetim kuruluna aşağıdaki hususlar kongre kararı olarak bildirilmiştir

1. Sinematek'in bünyesinde, kısa film çalışmaları için bir "Bağımsız Yapım Fonu" kurulacak, sinema yapmak isteyen gençlere, ham film, malzeme, teknik araç, stüdyo işlemi yardımı yapılacaktır. Sinemacı gençlerin eğitimi için kurslar düzenlenecektir.

2. İstanbul dışında, sinemanın gerçek eserlerini görmek olanağından yoksun halk kitleleri için gezici sinema haftaları düzenlenecektir.

3. 3. Sinema kulüplerinin koordinasyonu, bir "Sinema Kulüpleri Federasyonu" kuruluncaya kadar TSD tarafından yapılacaktır.

DERGİLER

Yayın organımız "Yeni Sinema", çeşitli zorunluklar yüzünden yayınına birkaç aydır ara vermiş durumda idi. "Yeni Sinema"nın yeni sayısı dolgun bir içerik ve 7 formayı bulan büyük hacmi ile iki haftaya kadar üyelerimizin eline geçmiş olacaktır.

Öbür yandan Sinematek bu sayıdan başlıyarak, "Yeni Sinema"dan ayrı, aylık bir dergi yayınlamaktadır: "Film 70". "Film 70"te, o ayın Sinematek filmlerinin özetleri, eserler ve yönetmenleri konusunda bilgiler, aktüel sinema haberleri, sinema yazarlarının film değerlendirmeleri yer alacaktır.

TARTIŞMALAR VE SEMİNERLER

Bu yılki Sinematek çalışmaları arasında film tartışmaları, açık oturumlar ve seminerler önemli bir yer tutmaktadır.

1. Her cumartesi günü saat 14.00'te TSD Merkezinde o haftanın Sinematek filminin ve ticari sinemalarda geçen önemli bir filmin tartışması yapılacaktır. Bu tartışmalarda üye-

lerimiz o haftanın filmleri konusundaki düşüncelerini açıklayacaklar, konuşacaklardır.

2. Üyelerimiz, ilgi duydukları bir film, yönetmen ya da sinema akımı konusunda Sinematek'in bütün olanaklarından yararlanarak (kitap ve yayınlardan, film fotoğraf belge arşivinden) bir araştırma hazırlayabileceklerdir. Daha sonra bu araştırma gene onu hazırlayan üyemiz tarafından bir seminer şeklinde isteyen üyelerimize sunulacak, araştırma üzerinde belirli bir süre (1 hafta veya daha fazla) çalışacaktır. Üyelerimizin, sinematek çalışmalarını gerçekten yararlı kılabilmeleri, ancak bu türden çabalara aktif bir biçimde katılmalarıyla mümkün olabilecektir. Daha önceden bu tür seminer hazırlamış olup olmamaları önemli değildir. Kendilerine bütün Sinematek kadrosunca yardımcı olunacaktır.

ÇOCUKLAR İÇİN GÖSTERİLER

TSD, gösterdiği filmlerden bazılarının özellikle çocuklar için de ilgi çekici olduklarını düşünerek, bu konuda da bir karar almıştır. Bundan böyle "Canlı Resim Filmleri", "Kukla Filmleri" ya da "Laurel Hardy" gibi güldürüler, Sinematek'in Mis sokağındaki merkezinde sadece üyelerin çocukları için özel olarak gösterilecektir.

Bu kararın ilk uygulanışı olarak

28 Ocak Çarşamba Saat 15.00 — 1 Şubat Pazar Saat 10.00'da Sinematek Merkezi (Mis sok. 12/Beyoğlu)

LAUREL HARDY HOKKABAZ/LAUREL HARDY DANS ÖĞRETMENİ

4 Şubat Çarşamba Saat 15.00 — 8 Şubat Pazar Saat 10.00'da Sinematek Merkezi'nde

LAUREL HARDY MEKTEPTE/LAUREL HARDY PASİF KORUNMADA

filmleri üyelerimizin çocuklarına gösterilecektir. Ancak yerimiz çok küçük olduğundan üyelerimizin daha önceden telefon ederek yer ayırtmaları uygun olacaktır.

YAZ GÖSTERİLER MESLEKİ GÖSTERİLER

Sinematek'in gösterileri haziran ayından itibaren Dernek merkezinde devam edecektir. Bu gösterilerde yılın ilginç filmleri, sinematek arşivinden ya da değişik kaynaklardan sağlanan ilginç filmler yer alacaktır. Ayrıca gene yaz aylarında Sinematek, büyük bir sinema salonunda toplu gösteriler düzenliyecektir.

Sinema sanatının eğitsel gücü bugün herkesçe kabul edilen bir gerçektir. Bu güçten yararlanılarak çeşitli ülkelerde, Mimari, Tıp, Resim, Teknoloji alanlarında ilginç filmler yapılmaktadır. Bu filmlerin bazıları sinema yönünden de güçlü özellikler taşımaktadır. Ancak bütün üyelerimizin ilgisini çekmiyeceklerini düşündüğümüzden bu türden filmleri TSD merkezinde düzenliyeceğimiz özel programlarda sunacağız. Bu programlardan ilki "Mimari Sanatı ile ilgili filmler" gösterisi olacaktır. İ.T.Ü. Mimarlık Fak. Sanat Tarihi Kürsüsü, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi ve Türk Sinematek Derneği'nin birlikte düzenledikleri bu gösteri şubat ayında yapılacaktır.

SİNEMATEK MERKEZİNDE YENİ OLANAKLAR

1. Sinematek Araştırma odası, üyelerimizin, sinema yazarlarının, araştırıcıların yararlanmasına açılmıştır. Bu odada zorunlu masrafların karşılanması suretiyle Sinematek Arşivindeki 400'e yakın filmden herhangi birini seyretmek mümkün olabilecektir.

2. Kitaplık ve okuma odamız açılmıştır. Üyelerimiz istedikleri sinema kitaplarından ve dergilerden yararlanabileceklerdir.

3. Lokalimiz 1 Şubat tarihinden itibaren açıktır. Üyelerimiz burada oturup dergi ve günlük gazeteleri okuyabilecekler, sohbet edebileceklerdir.

4. Bilindiği gibi, ticari sinemalarda gösterilen filmlerin yönetmenleri, bu salonların sahipleri tarafından gazetelere verilen ilânlarda gösterilmemekte, bu yüzden de sinemasever seyirci, bir sinema yazarının o filmle ilgili yazısını okumamışsa, ya da sinema yazarının yazısı film oynadığı günlerde yayınlanmamışsa hangi filme gideceğini kestirememektedir. TSD'nin yeni dergisi "FİLM 70" yazı kadrosu, bu durumu düşünerek Sinematek üyelerine bir kolaylık sağlamayı düşünmüşlerdir. Bundan böyle Sinematek üyesi, bir filme gitmeyi kararlaştırınca Sinematek'e telefon ederek, haftanın filmleri konusunda bilgi alabilecektir.

mavi melek'in yaratıcısı josef von sternberg öldü

MAVİ MELEK/Josef von Sternberg

Viyanada 1894 yılında doğan Avusturya asıllı Amerikan yönetmeni Josef von Sternberg geçenlerde öldü. Sternberg felsefe doktorası yaptıktan sonra 1904 yılında Amerika'ya gidip yerleşmiş, montajcılık yaparak sinema hayatına atılmıştır. İlk filmini **(Salvation Hunters — Selâmet Avcıları)** 1924 yılında çeviren Sternberg'in sinema tarihine geçen özelliği, biçimci plân araştırmaları, seçkin plâstik kompozisyonlar ile birinci sınıf bir görüntü ustası oluşudur. Sternberg 1930 1940 döneminin Bert Glennon, Harold Rosson, Gregg Toland gibi büyük kameracılarının yetişmesine büyük katkıda bulunmuştur. En ünlü filmi 1930 yılında Almanya'da Marlene Dietrich ve Emil Jannings ile çevirdiği **Mavi Melek**'tir. Sternberg'in diğer önemli filmleri **Underworld — Yeraltı Dünyası, An American Tragedy — Bir Amerikan Trajedisi, Shanghai Express — Şangay Ekspresi** ve **Blonde Venus — Sarışın Venüs**'dür.

TÜRK SİNEMATEK'İ YAYINLARI :1

ilk türk sinemacısı

fuat uzkınay

hazırlayan

nijat özön

DEĞERLENDİRME ● kötü ●● sıradan ●●● ilginç ●●●● güzel ●●●●● başeser

	tanju akerson	atilla dorsay	mustafa ırgat	onat kutlar	tuncan okan	altan yalçın	artun yeres
(S) othello / orson welles	●●●●●	●●●●	●●●	●●●●		●●●	●●●
(S) ölüler günü / tadeusz konwıckı	●●●●		●●	●●●		●●●●	●●●
13.adam / oosta-gavras	●●●	●●	●●		●●	●●●	●●●
dokunulmazlar / giuliano montaldo	●●●	●●	●●	●●●	●●		●●●
şeytanlık zinciri / philippe de broca	●●	●●●	●	●●	●●	●●	
randevu / sidney lumet	●	●●●	●	●●	●	●●	●
yasak aşk / paul newman	●●	●●●	●		●●		●●
dedektif madigan / don siegel	●	●●			●●●		●
(S) kontes valenska / clarence brown		●●●	●	●●			●
ertesi günün gecesi / hubert cornfield	●	●	●		●●		●
vatan ve namık kemal / duygu sağıroğlu	●	●●		●			●
(S) mata-hari / georges fitzmaurice	●		●	●		●●	
kırmızı manto / gabriel axel		●●●			●		
reyhan / metin erksan		●	●				

filim 70

1

